



РАХУНКОВА ПАЛАТА УКРАЇНИ

вул. М. Коцюбинського, 7, м. Київ, 01601, тел. (044) 234-95-65, 234-10-41, факс (044) 226-33-82
E-mail: rp@ac-rada.gov.ua

29.09.2015 № 04-1899

На № _____ від _____

Голові Верховної Ради України
Гройсману В.Б.

Про результати аудиту

Шановний Володимире Борисовичу!

Рахункова палата провела аудит ефективності використання коштів субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам Житомирської та Кіровоградської областей на соціальний захист дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, за принципом „гроші ходять за дитиною” у 2013-2014 роках та I півріччі 2015 року.

За результатами аудиту Рахункова палата зробила висновок, що **заходи, вжиті Урядом і Міністерством соціальної політики України, сприяли поступовому вирішенню проблеми соціального сирітства:** збільшено чисельність дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, охоплених сімейними формами виховання, в тому числі влаштованих у дитячі будинки сімейного типу та прийомні сім'ї.

Чисельність дітей, охоплених сімейними формами виховання, загалом в Україні станом на 01.01.2015 збільшилася (порівняно з 01.01.2013) на 2374 особи і становила **73255 дітей** (без урахування даних по АРК Крим та м. Севастополь), або **87,5 відс.** загальної чисельності дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Таке збільшення спостерігалось, зокрема, в Житомирській і Кіровоградській областях - на 46 і 135 осіб відповідно, станом на 01.01.2015 - **2901 і 2826 дітей**, або **85,7 і 88,4 відс.** загальної чисельності дітей вказаної категорії.

При цьому на початок 2015 року у **прийомних сім'ях та дитячих будинках сімейного типу** (далі – ДБСТ) у Житомирській і Кіровоградській областях виховувалося відповідно **17,4 і 19,3 відс.** дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, що на **1,2 і 3,1 відс.** пункту перевищує середній показник по Україні (16,2 відсотка).

Нормативно-правове і організаційне забезпечення питання соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, за принципом „гроші ходять за дитиною” було складним і недосконалим.

Міністерство соціальної політики України **не забезпечило затвердження стандартів соціального супроводу сімей**, в яких виховуються усиновлені, прийомні діти, діти-вихованці та діти, які перебувають під опікою, що є невиконанням Плану заходів з реалізації Національної стратегії профілактики соціального сирітства на період до 2020 року, затвердженого розпорядженням Кабінет Міністрів України від 27.05.2013 № 419-р.

Постанова Кабінету Міністрів України від 05.04.1994 № 226 „Про поліпшення виховання, навчання, соціального захисту та матеріального забезпечення дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування” в частині визначення можливості прийняття до вищих навчальних закладів дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, поза конкурсом (п. 13) потребує приведення у відповідність із ч. 3 ст. 44 Закону України від 01.07.2014 № 1556 „Про вищу освіту”.

Потребує удосконалення Положення про дитячий будинок сімейного типу, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 26.04.2002 № 564, у частині встановлення вимог до забезпечення відповідних санітарно-гігієнічних і побутових умов проживання дітей у ДБСТ, а також диференціювання загальної кількості дітей у дитячому будинку сімейного типу (враховуючи рідних), виходячи з кількості батьків-вихователів, які надають соціальні послуги.

Порядок призначення і виплати державної соціальної допомоги на дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, грошового забезпечення батькам-вихователям і прийомним батькам за надання соціальних послуг у дитячих будинках сімейного типу та прийомних сім'ях за принципом „гроші ходять за дитиною”, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 31.01.2007 № 81, потребує внесення змін у частині встановлення терміну, протягом якого батьки мають повідомити органи соціального захисту населення про зміну розміру пенсій, аліментів, стипендій тощо з метою уникнення зайвого нарахування державної соціальної допомоги.

Недосконалість механізму планування потреби в коштах на надання соціальних послуг за принципом „гроші ходять за дитиною” (відсутня затверджена методика) вимагала коригування та перерозподілу затверджених асигнувань як на загальнодержавному, так і на регіональному рівні.

Як наслідок, у 2013-2014 роках затверджені в державному бюджеті призначення на соціальний захист дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, влаштованих до прийомних сімей і ДБСТ, перевищували фактичну потребу та не були використані - **74,9 млн. грн.**, з них у Житомирській області – 5,3 млн. грн., у Кіровоградській області – 3,2 млн. гривень. При цьому до державного бюджету повернено **4,7 млн. грн.**, що свідчить про **неефективне управління бюджетними коштами**.

Через громіздкість і складність механізму проходження коштів субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на соціальний захист дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, за принципом „гроші ходять за дитиною” **не забезпечено функціонування ефективної системи**

внутрішнього контролю за повнотою і своєчасністю надходжень, бюджетними зобов'язаннями, взятими розпорядниками бюджетних коштів нижчого рівня, та витрачанням ними бюджетних коштів, що створює ризики несвоєчасного та неякісного надання соціальних послуг пільговій категорії дітей.

Поряд із цим на державному рівні не створена система контролю за цільовим використанням батьками-вихователями та прийомними батьками коштів, що виділяються на дітей-вихованців і прийомних дітей.

Неналежний контроль з боку уповноважених органів Житомирської та Кіровоградської областей за дотриманням головними розпорядниками коштів місцевих бюджетів вимог законодавства під час спрямування коштів на соціальний захист дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, за принципом „гроші ходять за дитиною” призвів до використання з порушенням законодавства **30,8 млн. гривень**.

Зокрема, внаслідок неналежного виконання службами у справах дітей перевірених областей повноважень з оцінки наявності умов щодо можливості створення ДБСТ і прийомних сімей районними державними адміністраціями та виконавчими комітетами міських рад приймалися рішення про їх створення за відсутності належних умов проживання у них вихованців. У результаті **31,4 відс.** дітей Житомирської та **29,6 відс.** дітей Кіровоградської областей проживали **в неналежних санітарно-гігієнічних і побутових умовах**.

Районними (міськими) органами соціального захисту населення як головними розпорядниками коштів місцевих бюджетів райдержадміністрацій (міських рад) Житомирської та Кіровоградської областей перерахування державної соціальної допомоги та грошового забезпечення у загальній сумі відповідно **4,5 млн. грн.** і **7,5 млн. грн.** здійснювалось із запізненням від 2 до 10 днів, внаслідок чого одержувачі державної соціальної допомоги та грошового забезпечення не могли своєчасно отримувати належні їм виплати. При цьому головною причиною несвоєчасного перерахування коштів була відсутність на єдиному казначейському рахунку видатків для підкріплення проходження коштів за поданими головними розпорядниками платіжними дорученнями.

За результатами аудиту надано рекомендації Кабінету Міністрів України і Мінсоцполітики щодо удосконалення нормативно-правового забезпечення, спрощення механізму та забезпечення належної оцінки якості надання соціальних послуг дітям-сиротам та дітям, позбавленим батьківського піклування.

Відповідно до статті 37 Закону України „Про Рахункову палату” інформуємо для врахування при удосконаленні законодавства з питань соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

З повагою

Голова



Р.М. Магута